

Družbeno odgovorno ravnanje

Povzetki vsebine Foruma odličnosti in mojstrstva Otočec 2012

V naši ožji in širši domovini prevladuje mnenje, da slabo gospodarimo z naravnimi in ustvarjenimi danostmi, ne zagotavljamo ustvarjalnega okolja, neodgovorno trošimo in s tem povzročamo nezaposlenost, posledično revščino. Vse pogostejša so vprašanja kako smo v tako situacijo zašli, kje so vzroki slabšanja razmer, zakaj ne uporabljamo dobre poslovne prakse iz preteklosti predvsem pa zakaj nihče ne odgovarja za trajno ponavljajoče se napake in poslabševanje materialnih razmer ljudi. Fakulteta za organizacijske študije Novo mesto in Društvo ekonomistov Dolenjske in Bele krajine sta ocenila, da je o teh vprašanjih nujno javno spregovoriti tudi v strokovnih stanovskih krogih in se vključiti v prizadevanja za uveljavljanje večne odgovornosti na vsakem delovnem mestu in pri vsakem človeku. Svoj letošnji Forum sta zato posvetila Družbeno odgovornemu ravnanju pri uveljavljanju univerzalne odličnosti in mojstrstva. Obiskal ga je tudi predsednik Republike Slovenije **dr. Danilo Turk** in s svojim sodelovanjem nakazal nujnost bolj odgovornega ravnanja vseh, zlasti pa tistih z največjimi pooblastili in najvišjimi prihodki. Posebno pomemben je bil prispevek **prof. dr. Lučke Kajfež Bogataj**, ki je v svojem značilnem navdušujočem tonu opozorila na nujnost družbeno odgovornejšega ravnanja v odnosih drug do drugega, do narave, domače hrane, načina življenja in vzgoje, kar vse dolgoročno zagotavlja uveljavljanje sonaravnega trajnostnega razvoja. Spoznati moramo eksterne stroške za dejavnosti, ki povzročajo podnebne spremembe ali drugo škodo v okolju in z njimi obremeniti povzročitelje, kar bi spodbudilo tehnološke inovacije, konkurenčno politiko, ustrežnejšo zakonodajo in uveljavitev primernih standardov. Zeleni javno finančni reformi se v praksi ne približujemo. Poseganje v naravo povečuje razvoj, povečuje pa tudi stroške za blaženje učinkov in tveganj. Povečuje revščino na nekaterih območjih. Raziskave kažejo, da svet zaradi degradacije ekosistemov na leto izgublja od dva do pet bilijonov dolarjev v naravnem kapitalu ali vsaj odstotek svetovnega BDP. Teoretično je z izboljšanjem energetske učinkovitosti in varčevanjem ter s pametno mobilnostjo res možno slovo od fosilnih goriv, praksa pa nakazuje, da je fosilna energetika, skupaj z avtomobilsko industrijo, skoraj v vseh državah vpeta v strukture oblasti, odločanja in kapitala. Politiko za zdaj prepriča le kapital, in ne znanost. Tehnologije za manjšo ranljivost zaradi podnebnih sprememb oziroma prilagajanje že imamo jih pa ne uporabljamo. Prilagajanje včasih pomeni le izboljšano prostorsko planiranje. Tehnologija namakanja je dodelana, protipoplavni ukrepi tudi. Znamo graditi hiše, v katerih poleti ne občutiš vročinskega vala, znamo postaviti protitočne mreže. Biotehnologija z dobrimi in slabimi stranmi se dnevno razvija. Tudi medicina se zna boriti proti novim boleznim, ki prihajajo. Včasih pomaga le zavarovanje premoženja pri zavarovalnici, tudi to je znana prilagoditev. Zanesljivo pa potrebujemo več vlaganj v meteorološke službe, ki bodo razvile tehnologije zgodnjega opozarjanja ljudi na ujme in omogočile s časom tudi točnejše sezonske napovedi. Če res hočemo zmanjšati svojo ranljivost, potrebujemo inovacije, a ne predvsem tehnološke. Bolj gre za inovacije infrastrukture, prenavo zastarelih ustanov in zlasti za nov tip odgovornega obnašanja.

O temeljih družbeno odgovornega ravnanja je spregovoril **ddr. Matjaž Mulej**. Poudarjal je pomen delovanja zakona zadostne in potrebne celovitosti, vgrajenega v teorije sistemov s katerimi si prizadevamo izboljšati svoje poslovanje in s tem blaginjo v državi. Nastaja svetovni standard ISO 26000 o družbeni odgovornosti organizacij in posameznikov, ki bo deloval po načelih odgovornosti za vpliv, preglednosti podatkov, etičnem obnašanju ter spoštovanju interesov deležnikov, vladavine prava, mednarodnih norm obnašanja in človekovih pravic. Evropska unija kot tudi veliko ostalih držav že uveljavlja izhodišča omenjenih dveh dokumentov in tudi v Sloveniji se temu ne izogibamo. Dobro moramo

prepoznavati probleme, da bomo našli prave rešitve z dovolj veliko mero etike, razumevanja in čuta za odgovornost. S tem namenom je v Sloveniji ustanovljen Institut za razvoj družbene odgovornosti (IRDO), ki deluje na državni ravni. Izmenjavo znanja in izkušenj na tem področju zagotavlja z raziskovanjem, izobraževanjem, svetovanjem, povezovanjem, založništvom, promocijo in dobrodelnostjo. Institut vsako leto podeljuje slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS. Pri svojih projektih daje poudarka ne-tehnološkim inovacijam, spreminjanju družbe in inovacijam v kulturi, pripravljajo pa tudi mednarodno konferenco na temo vzgoja za družbeno odgovornost s poudarkom na izobraževanju in komuniciranju. Priporočajo, da podjetja izvajajo družbeno odgovornost v praksi na področjih odnosov do skupnosti, do zaposlenih, do okolja in do kupcev oziroma dobaviteljev. Z nagrado HORUS krepijo zavedanje o pomenu družbene odgovornosti in opozarjajo na našo medsebojno soodvisnost. Direktorica IRDO **Anita Hrast** je posebej opozorila, da je za vsako dejanje najprej odgovoren posameznik in vsi posamezniki, ki jih nekdo vodi, sestavljajo učinkovito, odgovorno ali pa ne odgovorno organizacijo. Spremljati in preverjati je rešitve v praksi in jih uveljavljati povsod, kjer za to obstajajo pogoji. Institut pričakuje, da bo Slovenija sprejela nacionalno strategijo razvoja družbene odgovornosti in z njo oblikovala naloge na področju raziskovanja, pravnih podlag za spremembo zakonodaje, dopolnitev programov dela ministrstev, izobraževanja in komuniciranja z javnostjo.

Z ISO 26000 standardom do razvoja sodelovanja družbeno odgovornih posameznikov je na Forumu predstavil **Marko Kiauta**. Priporočil je širjenje razumevanja in uporabe standarda v povezavi z družbeno odgovornostjo posameznikov v vseh njihovih vlogah kot so: državljan, član družine, zaposlen, član strokovnih skupnosti, potrošnik, član krajevne in širše skupnosti. Poudarek avtorja je tudi na pasivni družbeni odgovornosti saj se večina ne zaveda, da je pasiven odnos do družbene odgovornosti tudi ena od oblik neodgovornosti. Če vsak dan v službi ne reagiramo na očitne nepravilnosti, da ne bi ogrozili svoje plače, je to koruptivno obnašanje, je oblika glavne blokade družbenega imunskega sistema.

Umetnik in intelektualec visokega ranga **Matjaž Berger** se je na Forumu vprašal kako se imenuje doba, v kateri živimo kajti ime dobe prinaša tudi njen program. Predstavil je postmodernizem ali stanje vednosti v najrazvitejših družbah, je koncem devetnajstega stoletja vplivalo na pravila iger znanosti, literature in umetnosti. V središču pozornosti so bila vprašanja o legitimiranju vednosti in o povezavah med tipi vednosti in tipi oblasti. Postmoderna doba nastopi, ko pripovedi moderne zaidejo v krizo in do delegitimiranja, do erozije funkcije podeljevalca legitimnosti. Filozofi ugotavljajo, da podajanje znanstvene argumentacije prehaja pod kontrolo neke druge jezikovne igre, kjer zastavek ni resnica, temveč učinkovitost, v kontekstu merkantilizacije vednosti to pomeni, da se lahko proda. V visokem modernizmu in postmoderni se prepozna stanje stvari v novih oblikah potrošnje, v vnaprej načrtovani zastarelosti izdelkov, vse hitrejšem ritmu modnih in stilskih sprememb, ne slutenem prodoru oglaševanja, televizije in medijev na sploh v vse sfere družbe, v nadomestitvi stare napetosti med mestom in podeželjem, med centrom in provinco, s predmestjem in z univerzalno standardizacijo, z rastjo velikih avtocestnih mrež in s prihodom avtomobilske kulture. V tej dobi se spremeni tudi dihotomija visoka kultura (modernistična) vs. nizke kulture (plaža, kič,...) saj ustvarjalci postmoderne vključujejo elemente nizke kulture v elitno in nova identiteta vsakdanjega življenja postaja identiteta postindustrijske, potrošniške družbe, družbe medijev ali spektakla, ki nastaja na ozadju multinacionalnega kapitala. Postmodernizem se krepí, vprašanje pa je ali se tej logiki morda da upirati.

V osnovne šole se vrača domovinska vzgoja, ki sta jo predstavili **Darja Šinkovec in Milena Jaklič**. V tem državnem projektu sodeluje tudi šola v Brusnicah z do sedaj že uresničeno e-

knjigo s prispevkih učencev o svojem kraju in o domovini. Pri timskem delu so povezali več predmetov: slovenščino, zgodovino, državljsko in domovinsko vzgojo ter etiko, knjižnico ter računalništvo. Ponašajo se na šoli tudi z Rastočo knjigo s katero poudarjajo pomen nacionalne in kulturne dediščine ter raziskovanj. Učenci tako odkrivajo preteklost svojega okolja, soočajo se z dogajanjem v drugi svetovni vojni, razvijajo strpnost, odgovornost in spoštljiv odnos do drugačnih in ob tem razmišljajo o svoji domovini in narodni zavesti.

Vladimir Gregor Bahč je doseganje družbene odgovornosti v družbi povezoval z razvojem sistemov vodenja. Zaradi neusmiljenega pritiska trga na zniževanje cen izdelkov morajo v TPV d.d. nenehno izboljševati načrtovanje in operativno izboljševanje svojih procesov. Strateško upravljanje je naravnano v razvoj procesov z implementacijo načel odličnosti po modelu EFQM. Temeljni elementi te strategije so kakovost izdelkov, trajnostni razvoj, družbena odgovornost, učinkovita raba naravnih virov, zmanjševanje nevarnih vplivov na okolje ter varnost in zdravje zaposlenih. Potem ko sta bila pred desetimi leti uresničena projekt postopne prenove poslovnih procesov in projekt njune informatizacije, je TPV razdelal procesni model organizacije in ga uporabil za uvedbo sistema SAP. Procesni model je orodje vodstva za uspešno in učinkovito upravljanje organizacije, usmerjene h kupcu. Poslovni model pa združuje tehnične specifikacije po ISO standardih. Družba ima skupne cilje določene v strateškem planu, ki se nenehno dopolnjuje, temelji pa na številnih analizah notranjega in zunanjega okolja ter dolgoročnih predvidevanj prihodnosti. Na strategijo podjetja je vezano pridobivanje standardov, uporabo modela odličnosti in uveljavljanje družbene odgovornosti pri ugotavljanju rezultatov na osnovi načrtovanih in razvitih pristopov. Za povečevanje dodane vrednosti so zaposleni mobilizirani za nenehno inoviranje, uporablja se matrika logike RADAR, družba se organizacijsko prilagaja razmeram.

Temeljna usmeritev že od ustanovitve Krke je njena družbeno odgovorna naravnost na vseh področjih delovanja, je Forumu sporočila **Zvezdana Bajc**. Zavedamo se pomena odjemalcev in odgovornosti do njih. V ospredje postavljamo njihovo zadovoljstvo z izdelki in storitvami, gradimo odnos, ki temelji na medsebojnem sodelovanju, poznavanju in zaupanju. Prizadevamo si, da bi vse aktivnosti odražale odgovornost do zaposlenih in vrednote, za katere se zavzemamo: hitrost in fleksibilnost, partnerstvo in zaupanje, učinkovitost in kreativnost. Pri komuniciranju z vlagatelji si prizadevamo za čim večjo odprtost, ažurnost in konsistentnost. Dolgoročno sodelovanje z družbeno skupnostjo in spodbuden prispevek k njenemu razvoju s sponzoriranjem, donacijami in zlasti z dejanji posameznikov zaposlenih v Krki, sta pomembni del podjetniške tradicije. Odgovornost do naravnega okolja vgrajujemo v vsakodnevno poslovanje in s tem posredno vplivamo na vse, ki se kakorkoli vključujejo v naše poslovanje. Jasno definirano odgovornost do naravnega okolja imamo zapisano v okoljski politiki, odraža pa se tudi v visoki okoljski odgovornosti vseh zaposlenih.

Raziskovalna odličnost posameznikov in institucij je eno od področji družbene odgovornosti ravnanja, kjer posameznik s prepletom etičnih in moralnih vrednot ter družbenih kriterijev presega izpolnjevanje vnaprej določenih pričakovanj oz. ciljev in temelji na njegovi inovativnosti in njegovi vsestranski odgovornosti. **Dr. Damjana Miklič Milek** je v svojem prispevku o družbeno odgovornem ravnanju in raziskovalni odličnosti še poudarila, da ima odgovorno pa tudi neodgovorno ravnanje raziskovalca lahko dalekosežne posledice na trajnostni razvoj družbe. Ključno je zato, da družba uči, razvija in vzgaja posameznike ter postavlja širše etične in moralne vrednote ter kriterije odgovornosti za svoj trajnostni razvoj. Danes je namreč razvojno raziskovalno delo največkrat plod sodelovanja več partnerjev/investitorjev, osredotočeno predvsem na rezultat in korist za končnega uporabnika, s poudarkom na ustvarjenju dobička in z jasno strategijo. Uveljavlja se koncept talentov kot

kombinacija ljudi, specifičnih znanj in njihovih kompetenc ter njihovega delovnega mesta kar nakazuje, da bo v prihodnje talente pridobil tisti, ki bo ustvaril njim ugodnejše okolje, spoštoval njihovo znanje, prepoznal možnosti, ki jih nudijo in jim zagotavljal osebni ter strokovni razvoj. Milekova opozarja, da se akademska ali raziskovalna odličnost razvije v tehnološko razvitih regijah z močnim gospodarstvom in odličnim poslovanjem, spodbujati mora talente in biti tolerantna do drugačnosti (3T).

Udeleženci letošnjega Forumu so se seznanili s pogledi poslovnega in raziskovalnega sveta na pričakovane spremembe v prihodnosti, ki se jim ne bo možno izogniti brez uveljavljanja družbene odgovornosti institucij in posameznikov. Čeprav se ni bilo možno v celoti izogniti določenemu opisovanju že poznanega pa ostaja dejstvo, da so opozorila predavateljev, potrebna in jih moramo vgrajevati v svoj način dela in življenja prav vsi. Zlasti opozoril dr. **Lučke Kajfež Bogataj** mora spoznati in upoštevati vsak od nas ne glede na to kje živi in kaj dela. Forum je tej pogumni znanstvenici, slovenski ambasadorki boja za ohranjanje okolja, članici raziskovalne skupine, nagrajeno z Nobelovo nagrado za mir, letos podelil **Veliko nagrado odličnosti in mojstrstva**. V obrazložitvi je poleg vseh njenih prizadevanj na področju znanosti in izobraževanja poudarjen tudi njen prispevek k promociji žensk saj jo Evropski institut za enakost med spoloma umestil med Ženske, ki navdihuje jo Evropo.

Po tradiciji je Forum podelil tudi **Nagrado podjetju, ki je v preteklem letu zaposlilo največ novih delavcev**. Prejela jo je tudi tokrat **Krka tovarna zdravil d.d.**, ki je zaposlila v letu 2011 skupaj 251 delavcev od tega 36 za nedoločen čas. Direktor Zavod za zaposlovanje – enote Novo mesto Franček Smrdu je še poudaril, da smo regija z največjo rastjo brezposelnosti zaradi stečajev, trajnostnih presežkov in izteka dela za določen čas.

Izjemno zanimiv, občudovanja vreden in odličen je bil tudi nastop Miha Debeveca na diatonični harmoniki in Tomaža Rožanca na klasični harmoniki. Miha Debevec je dvakratni absolutni zmagovalec najprestižnejšega tekmovanja na svetu v igranju na diatonično harmoniko. Tomaž Rožanc pa je diplomant svetovno znane nemške akademije za glasbo »Franz Liszt« iz Weimerja. Forumu sta zaigrala skladbi Libertango Astorja Piazzolle in Madžarski ples št. 5 Johannesesa Bramsa.

Joža Miklič